

Universitätsbibliothek Wuppertal

Quatuor D. N. Jesu Christi Euangeliorum Versiones per antiquæ duæ, Gothica scil. et Anglo-Saxonica

Junius, Franciscus

Dordrecht, 1665

Geleitbrief

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-702)



ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
DOMINO,
D. MAGNO GABRIELI
DE LA GARDIE,
COMITI DE LECKOU ET ARENSBURG,
DOMINO IN HABSAL, MAGNUSHOFF,
ET HOYENDORP,
S. REGIÆ MAJESTATIS REGNIQUE SVE-
CIÆ SENATORI ET CANCELLARIO,
WESTER-GOTHIÆ AC DALIÆ JUDICI
PROVINCIALI, NEC NON ACADEMIÆ
UPSALENSIS
CANCELLARIO.



MAGNE Comes, Comitum Princeps, quo Principe
tuta est,
Tutoremque suum SVEDIA jure colit;
MAGNE, cui meritum posuit Prudentia nomen,
Et præsaga Fides, fataque docta Themis.
Omen adimplesti nusquam nisi MAGNVS, in armis
Auxilio Regum, consilioque domi;
Hic Ducis exemplar spectabile, Judicis illic;
Virtutisque foro par in utroque decus;

Commissique simul vacat a moderamine Regni,
 Non minor Aonidum gloria, duxq; choro.
 Inclyta Lugdunum quondam, nunc Vpsala testis,
 Vpsala præsidio quam bene freta Tuo!
 Si post tot gravium fessus molimina rerum
 Jam tamen indulges otia parca Tibi;
 Si studii Tibi dulcis amor, si gloria Gentis
 Tantillum, ac Pietas, demerere moræ;
 Accipe, quæ vigilata diu Tibi J V N I V S orsa
 Texuit, antiquæ Relligionis opus.
 Accipe S V E D O R V M matris primordia linguæ,
^a V V L F I L A qua G O T T H O S sacra docebat avos.
 J V N I V S huic pietate æquus, præstantior arte,
 G O T T H O R V M sobolem pristina sacra docet.
 S V E D I A, felicem te prædico, Vindice tali,
 Grata, renascentes si veneraris avos.
 Pro stupor! & memini, quot lucubrata lucernis
 Pagina, quàm longis folibus, ista fuit!
 Nil vigil intactum, nil pernox cura reliquit,
 Dum vix conspicuas elicit arte notas.

^a Sozomenus Eccles. Hist. lib. VI. Cap. 36. Sub Theodosio Imp. (cui Ουρφιδιος)
 & Jornandes Episcopus Ravennas (tempore Justiniani Imp.) de Getarum sive
 Gothorum Origine Cap. LI. vocant hunc eorum Pontificem & Primatem, qui eis di-
 citur & literas instituisse. B. Isidorus Archiepisc. Hispal. Æra cccc xv. Tunc
 G V L F I L A S eorum Episcopus Gothicas literas condidit, & scripturas Novi ac
 Veteris Testamenti in eandem linguam convertit. Walafrius Strabo, qui sub
 Ludovico Pio scripsit de reb. Eccles. Vt historię testantur, studiosi illius gentis (scil.
 Gothorum) divinos libros in suæ locutionis (quam eandem cum Theotisca facit)
 proprietatem transtulerunt; quorum adhuc M O N V M E N T A apud nonnullos
 habentur; haud dubie de hoc ARGENTEO COD. loquens; ut ex reliquis patet.

Haud secus Hippolyto quàm vitam ^b Epidauria fertur
 Restituisse, diis invidiosa, manus;
 Sic male disjunctos, sic JUNIVS ordinat artus,
 Inque suum redigit dissona membra locum.
 Depulsoque situ, plus ^c *Cimmeriisque tenebris*,
 Vindicat in claram dædala texta diem.
 Nec tamen hic stat cura Viri; ne lubricus error
 Deviet, irradians avia cæca, cavet.
 Ignaris dux ipse viam, perque obsita sentis
 Tesqua novum pandit, ^d GnoSSIDOS instar, iter.
 Cimbrorumque rogos ^e, perq; invia rudera lustrat
 Quicquid inaccessa Scanzia rupe legit.
 His Frisios, Celtasq; , Britannis Saxonas addit,
 Quæq; ^f ALRVNA illis vaticinatur anus.
 Non se in tot vertat transformia corpora Proteus,
 Quot populos linguas edocet ille suas.
 O fortunatam te, SVEDIA, terque, quaterq; ,
 Hunc modo Thesaurum si reverenter habes!
 At tu successu studii gratare secundo,
 Indefesse Senex! quam petis, acta prope est.
 Blandius aspirant Zephyri tua vota ferentes,
 Forsitan & votis fertiliora tuis.

^b *Æsculapius; Virgil. Aeneid. VII. in fine & ibi Serv. Ovid. VI. Fastor. v. 743.*
^c *Juxta adagium, quod vide apud Erasmi. Tit. cæcutientia, qui id illustrat ex Strabone & Lactantio: a Cimbris petatum, unde & hæc allusio. ^d Ariadnes, Ovid. Epist. x, & Metam. VIII, 180. ^e Inscriptiones Runicas editas Hafniæ a Cl. V. Olao Wormio. ^f Ea vox Tacito restituenda Cap. 8. de mor. Germ. pro Aurinia; ac Fornandi Cap. XXIV. pro Aliorumnas, quas magas mulieres patrio sermone cognominatas refert: a **RUNNA**, (quod habet hoc Glossar. pag. 284.) & A-S. pune, mysterium. Vide & Wormii Literatur. Run. Cap. III. pag. 16. & seq.*

p. (cui Ovidius)
 de Getarum sive
 natem, qui eis di-
 cccxv. Tunc
 scripturas Novi ac
 Strabo, qui sub
 illius gentis (scilicet
 Theotisca facit)
 apud nonnullos
 reliquis patet.
 Haud

Jam tibi tranquillam se stravit Balthica Tethys:

Jam subit Holmiacum salva carina sinum.

Protinus appulsam MAGNVS solabitur Hospes,
Officio, dubium, lætior, anne libro.

Forſan & oftendet cupido nova munera Regi
Miranti varias inſolitaſque notas.

Forſan & exfertis gaudens Rex comiter ulnis
Indolis Auguſtæ pignora certa dabit.

Aurea cui voveo maturent ſtamina Parcæ,
Quo ſe Rege, brevi, munera digna probet.

Interea Hoſpitiſium, nec lautia differet iſta,

Qua magis hoſpitibus nulla benigna, manus.

Teque Palatinis pluteis dignabitur Ille,

Quo propior Regi, Principe, nemo ſuo eſt.

Vtque Illum Muſæ ſemper fovère, coluntque,

Præſidio doctos non minus Ille fovet.

Neve tot impenſas nocteſque dieſque labori,

Neve tot expenſas præla querantur opes;

Neu detrimentum res ſentiat, Ille cavebit:

Tu modo da nitidis, da nova penſa typis.

Seu libet *Otfrido*^s foedos abſtergere nævos,

Sive polire notas, quas *Tatianus*^h habet.

Edere ni potior *Gloſſaria*ⁱ *Francica* cura eſt,

*Anglica*ⁱ ſive prius, *Saxonicumve*ⁱ placet.

^s Is *Harmoniam Euangel. ad Lud. Pium Imp. ſcripſit rythmis Francicis, circa ann. DCCCL.* ^h Hic alteram Græce, quæ circa idem tempus in ſermonem item Francicum ſive Theotiſcum verſa, ampliſſimiſque Notis ab Autore noſtro illuſtrata lucem, quam nondum vidit, expectat: uti & tria iſtaⁱⁱⁱ *Gloſſaria* ab eodem ex MSS. depromta, noſiſq; aucta; quorum tertium, *Lexici ad inſtar concinnatum*, a Rev. Doctiſſ. Poliſiſſimoq; V. Tho. Mareſchallo atque Autori mihiq; amiciſſimo, eſſagitur. Hoc

Hoc sibi deposcat pensum MARESCHALLVS^k & optet,
 Quem dubito doctus sit magis, anne pius.
 Hic quam Saxonis operam navavit amicam,
 In reliquis tecum participare velit.
 Quæ mea jam gestit palam memorare Thalia,
 Illa sed ad præsens jam revocatur opus.
 Hoc opus, hic quo se bellatrix SVEDIA jactet,
 Quo venerabilior nullus in orbe, Liber.
 Hæc de tot, GVSTAVE, sacris Augusta trophæis
 Portio, nec titulis inficianda tuis,
 Auspicio haud potuit famæ meliore sacrari,
 Non Domino reddi dexteriore manu.
 Salve ô eloquii memorabile pignus aviti,
 Quodq; Lycaonio Regna sub axe colant!
 Quo toties tremuit^l Romana tonante Potestas.
 Hæc domitrix rerum linguaque, gensque fuit.
 SCANZIA^m de valido ducens munimine nomen
 Infula Codano gurgite septa jacet.
 Illa genus, genus acre virûm vacuæ intulit Arcto.
 Hinc GOTHVSⁿ exorti, nos quoque BELGA fumus.
 Belgus hinc, Brennusque, ° Sacri velut agmine Veris,
 Europæ^p atque Asiæ maxima regna domant.

^k Cujus hic quoque notas habes in textum Gothicum. ^l Juxta Catonis illud,
 verba plus quam gladium, & voces quam manum hostes territare & in fugam vertere.
 Hinc Ovid. v. Trist. El. XII, 55. Omnia sunt Getici plena timore soni: & Alibi,
 Nomina sunt ipso pæne tremenda sono. Vide inf. ^m a Scans/ Belg. Schans/
 Grot. in Prolegom. ad Procop. ⁿ Jornand. de Get. Cap. IV. init. ° Justinus idem
 referens eadem utitur phrasi lib. XXIV. Cap. v. ubi vide Berneggeri notas. ^p Livius
 lib. 38. Cap. 16. & sequ. De quibus Val. Flaccus lib. v. i. init. Verum ego nec numero
 memorem, nec nomine cunctos, Mille vel ora movens: neque enim plaga gentibus

Franci, circa ann.
 in Franciam item Franci
 flagrata lucem, quan
 ex mass. de promissis, no
 Rev. Doctiss. Politissimis
 Hoc

At GOTHVS in partes late diffusus Eoas
 Innumeris illic gentibus autor erat.
 Hi Scythicas primi Filimero⁹ Rege pruinas,
 Litoraue Euxini^r perdomuere maris:
 Sauromatisque procul tota ditione fugatis
 Cum regno linguas imposuere suas.
 Hic ubi nunc etiam, post tot fera sæcula,^r restat
 Gotthica^r Barbaricis mixta loquela sonis.
 Hic quoque *de Ponto* tua *Tristia*, Naso, canebas,
 Naso Tomitani fama sinistra soli.
 Qui Getico quod enim Vates sermone libellum
 Scripseris, hoc Vatem sit puduisse pudor.^v
 Quod modo si dederis utinam superesse volumen,
 Non tua tanti, Ovidi, *Tristia* pæne forent.
 Adde quod immeritis crimen feritatis^u inūsti,
 Sævitiæque^u gravem, Barbariæque^u notam.

ulla Ditor. Vnde apud Ovid. III. *Trist. El. IV, 48.* male scriptum puto nomina
 pauca, pro rauca. Vide *Jornand. Cap. IV. init.* ⁹ *Jornand. Cap. IV. & V. in med.*
 ubi Filimer (i. e. valde Augustus a Belg. *uecl & meex*) in terra Ovim (ovim Island.
hostis) multas gentes subjugasse fertur. Ovid. *Trist. lib. IV. El. VIII, 42.* ^r *Lib.*
IV. Trist. El. VIII, 42. Qua maris Euxini terra sinistra jacet. ^r *Walafridus*
Strabo loco supra citato: Et fidelium patrum ex relatione didicimus apud quasdam
 Scytharum gentes, maxime Tomitanos, eadem locutione (*Gotthica sive Teutonica*)
 Divina hæctenus celebrari Officia. ^r *Vbi Nasonis tempore* Graja fuit Getico mi-
 sta loquela sono. *v. Trist. El. II.* ^v *Lib. IV. de Ponto El. XV, 40.* Ah pudet &
 Getico scripsi sermone libellum. ^u *Ipsè lib. V. Trist. El. VII, v. 46.* vix sunt
 homines hoc nomine digni, Quamq; lupi, sævæ plus feritatis habent. Non me-
 tuunt leges, &c. *Ibid. El. XII. v. 55.* Omnia Barbariæ loca sunt vocifq; ferinæ.
Et El. X. v. 28. Barbara turba, qui mox v. 36. stolidi Getæ, *de Ponto I. El. VIII, 2.*
sævi; ut & lib. IV. El. VIII, 50. El. VI, 12. diri Lib. III. El. II. & XV, 40.
& El. ult. 30. feri; Alibi infesti, & inhumani sæpius dicuntur. Sed rectius Mar-
ticolæ IV. El. XIV, 14. indomiti I, 8, 12. vide infra.

Nil de promerita cupiam decerpere lauru,
 Dummodo pace tua vera referre licet.
 At meliora Getis vitæ moderamina Zeuta,^w
 Et pie Zamolxes,^w & Dicensæ^w dabas.
 Testatur nitida numerosus Horatius^x ode
 Castius hac quondam gente fuisse nihil.
 Testificantur idem tot sancta volumina legum,
 Justitiæque tenax nunc &, ut ante, vigor.
 Et Scythia Gnuriades^y Anacharsis, Regia proles,
 Ille tuus morum, Græcia, doctor, erat.
 Quamlibet & mendax, nunquam tamen ausa negare es
 Multum a finitimis te didicisse Getis;^z
 Longius egressi cum Thracia rura tenerent.¹
 Thrax etiam vates Orpheus ille fuit;²
 Orpheus ille, Deum docuit qui mente colendum,²
 Flexanima sedans² Martia corda chely.
 Thrax Sophos^{*} Æsopus, Phrygia³ licet ortus, habendus,
 Æmulus Æsopo Thrax quoque⁴ Phædrus, erant.

^w *Jornand. de Get. Cap. v. in medio.* ^w *Idem Cap. xi. toto.* ^x *Is lib. III. Carm. xxiv.* Campestris melius Scythæ Vivunt, & rigidi Getæ. ^y *Diogenes Laertius in Vita ejus.* ^z *Tatianus in Orat. ad Græcos, qua probat, quod omnia eorum studia, quibus gloriantur, a Barbaris inventa sint.* ¹ *Procopius lib. III. Goth. versionis Grotianæ pag. 386. & lib. iv. pag. 420.* ² *Virgilio Æn. v. l. 645.* Treicius Sacerdos; quia & Theologus fuit; etiam homines de feris & duris composuit, ut notat ibi Servius. *Epigr. Vet. in Catal. Virgil.* Sed placidis hominum dictis fera corda mitigavit, Doctaq; vitam voce temperavit, Moresq; agrestes expolivit Orpheus.
^{*} Sic Phædro *ἔξοχλὸς* dictus Fab. 53. & 73. ³ Teste enim Strabone lib. x. *Φρύγες* *Θρυάκων δάμινοι*, Phryges Thracum coloni erant. ⁴ Terfissimus Fabularum Æsopiarum imitator, nuper *Vpsaliæ* recusatus cum politiss. notis Cl. Jo. Schefferi, id de se eximie testatur in *Prolog. Lib. III.* Ego literatæ qui sum propior Græciæ, Cur somno inertis deseram patriæ decus? Threiffa quum gens numeret auctores suos, &c. *quæ mellita prorsus.*

Hac satus evehitur Maxminus origine Cæsar ,
 Suesceret ut Gothico Roma domanda jugo .
 In Latium cives cum deduxere Pelasgi ,⁵
 Ausoniam linguis erudière novis .
 Sed prius illi iidem ⁶ primævæ elementa loquelæ ,
 Dores & , a rigidis addidicere Scythis .
 Quid ? quod & haud alia distinguant voce parentes ,⁷
 Quotquot & humano corpore membra vides ,⁸
 Si qua tamen tacito mutarint sæcula lapsu ,
 Mutatis eadem vis & origo manet .
 Ad seriem gentemque redi , mea Musa , relictam ,
 Non satis amplà cui Bistonis ⁹ ora fuit .
 Hic neque prona diu stiterat Victoria cursum ;
 Additur imperio trux quoque Dacia novo .¹⁰
 Te neque , ¹¹ Dorpaneu , medius compescuit Ister ,
 Quin superata manus Mæsia ripa daret .
 Nec vos clade super , Poppæe , aut , Fusce , fuistis ,
 A Victore , ducum cæsus uterque , Gotho .¹²
 Hic ubi Semideum proles caput extulit Anses ,¹³

⁵ Dionysius Halicarnassensis sub fin. lib. I. & init. II. Antiq. Rom. ⁶ Teste He-
 rodoto lib. I. cap. 57. ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἰέντες. &c. Vide Cl. Salmasii
 de Ling. Græcæ orig. cap. I. ⁷ E. Gr. πῆλη, fatter; ἄπια, ΑΤΤΑ; Fris. haita;
 Μῆλη, Dor. Μῆλη moeder; Φοῦλη, Æol. ΒΡΑΨΑΚ; Συζῆτη, ΔΑΠΗΤΑΚ;
 Belg. doghter / &c. ⁸ κεφαλή, kopff / Alam. ARMS, ab ἀρμός, Belg. arm/
 KINN, B. kinne a κινέιν. FINGER, B. & Angl. finger / α σφίσην. Φερός, FILL,
 B. bel. πῶν, KNIY, B. knie. πῶς FXTNS, Alam. fuoz / nunc foex. B. voet /
 &c. in hoc Glossario passim obvia. ⁹ Thracia; quæ ita & Ovidio. ¹⁰ Fornand.
 Cap. XII. init. ubi Corillum Regem XL. annos in Dacia Gothis imperasse tradit.
¹¹ Fornand. Cap. XIII. ¹² Id factum sub Domitiano Imp. Fornande teste ibid.
¹³ Fornand. ibid. & Cap. seq. Jam proceres suos, non puros homines, sed semideos,
 id est Anses / vocavere. Belg. Hansen / groote hansen. Vide Kil. Forte & hinc
 mayo-

In titulis quorum nobilis umbra manet. ¹⁴
 Quid Decios ¹⁵ cæsos, recidivaque Pergama ¹⁶ rursus,
 Latoæque ¹⁷ iterum templa cremata loquar?
 Ipse Valens ¹⁸ flammis ultricibus impius arsit,
 Victorum ¹⁹ pœnis arma probante Deo.
 Missus in Hesperias Alaricus ²⁰ proruit Alpes,
 Et Dominus Latio jura ducemque ²¹ dedit.
 Ducta domum foror ²² est Athaulfo Cæsaribus ultro:
 Hac pax emta illi conditione placet.
 Te Zeno ²³ sobolem sibi, Theoderice, cooptat,
 Ne populi Princeps ²⁴ nomen inane feras.
 Hirsutos ²⁵ hinc Roma Patres simul utraque vidit,

majores per Germaniam Civitates Hånse-Steden dicuntur, q. d. Ηρωπόλει, ut Germ. Fursten-bergh/ i. e. Principum habitatio, vel urbs; apud Romanos Basilea; i. e. Belg. Koninghs-bergh/ Cæsareæ, Augustæq; & Σεβαστι plurimæ. Vide tamen hic in HANSA; & Loccenii Antiq. Sued. lib. II. cap. IV. ¹⁴ Ansegisel/ corrupte Ansigisus, obses Principis; Anssid/ ejus pax; Anshelm/ ejus galea i. tutela. Answaer/ ejus custos; unde Ansuarii. ¹⁵ Jornand. Cap. XVIII. ¹⁶ ¹⁷ Idem Cap. XX. ¹⁸ S. Aur. Victor in Epit. & inde Cassiodorus in Chron. lacrimabile bellum vocant; ut & Orosius lib. VII. Cap. XXXIII. Jornand. Cap. XXVI. in cujus lemmate hæc additur causa: ¹⁹ Valens Imp. qui eos (Gothos) Arriana perfidia infici curarat, divina vindicta ab ipsis comburitur. ²⁰ Procop. lib. I. Vandal. Vers. Grot. pag. 8. Jorn. Cap. XXI. Oros. III. 39. ²¹ Attalum e Senatoribus Romanis Imperatorem dixit. Idem ibid. Procop. ²² Placidia, Honorii Imp. Germana. Sic enim leg. in lemmate Cap. XXXI. Jornandis. ²³ Theodericus Ostrogotharum Rex a Zenone Imp. Romam evocatur, ab eo adoptatur, Consulatu & Equestri statua donatur. Insignia Regis Romanorum assumit. (Scil. Italia jam devicta) Sic habet lemma Cap. LVII. Ejusdem. ²⁴ Deobe A-S. & Diet Belg. ψινδλ, populus; & RIK, A-S. πικ, potens, princeps, & ερχων. Hinc Theoderic, Belg. Dietrick. Vide Glossar. suis locis; & mea, si lubet, annotata ad Oracionem Domini XX. linguis editam. ²⁵ Ovid. v. Trist. El. VII. Non coma, non ulla barba resecta manu, de iisdem, quos Hirsutos Getas vocat I. ex Ponto El. VI. Jornand. Cap. XI. Capillatos, quod nomen Gothi pro magno suscipientes, adhuc hodie suis cantionibus reminiscuntur. Sacerdotes a. Pileatos dixerat idem. Aimoinus de Gest. Franc. lib. I. Cap. IV. Cui (Faramundo puta, quem Crinitorum

Teste He-
 Vide Cl. Salmasti
 TTA; Fris. haita;
 d. ANHTAK;
 Belg. arm/
 EILA,
 fors. B. boet
 10 Jornand.
 imperasse tradit.
 Jornande teste ibid.
 omnes, sed semideos,
 de Kil. Forte & line
 mo.

Atque frequens fastis lectus in Urbe Gothus. ²⁶
 Tum quoque pars Asiam, Libyen ²⁷ pars subdidit armis,
 Ne qua esset Gothicus circulus orbe minor.
 Non Asiæ Macetas ²⁸ defendit adorea victæ,
 Nec te Apennini moenia, Roma, jugi.
 Quod si Marticolæ tot bella, tot agmina gentis
 Enumerem, numero sidera victa cadant.
 Nec mihi si tot sint, Argo quot lumina, linguæ,
 Mæoniique Senis nobile detur ebur,
 Multiplices memorem natos hoc semine foetus,
 Semper humo prolem parturiente novam.
 Haud secus ac pingui Ceres ubere consita glebæ
 Germine centuplici luxuriare solet;
 Aut veluti populosa novos examina Reges,
 Deficiente cavo, vere sequuntur apes.
 Ostrogothi hinc, Hunnique truces, & Alana juvenus,
 Burgundæque acies, Vandalicusque furor.
 Oppida, Burgundus, ²⁹ quod prima habitârit & arces,
 Perque vagando plagas, Vandale, ³⁰ nomen habes.
 Tot procul undantes exceptit Celta colonos,

*primum facit Chron. Ms. Is. Vossii τὸ πᾶν) filius successit Clodio crinitus: illo in tem-
 pore Francorum Reges criniti habebantur. Late idem refert Agathias lib. I. in Ex-
 cerptis Grot. p. 532. ²⁶ Vide Chron. Cassiodori sub Theodosio & seqq. Imp. & in
 Variis ejus. ²⁷ Vandali scilicet, ejusdem, cum Gothis, originis. Procop. Vandal. lib. I.
 pag. 12, 13. Edit. Grot. ²⁸ Sub Gallieno Imp. Græcia, Macedonia, Pontus, Asia
 vastata est per Gothos, Eutrop. lib. IX. init. ²⁹ Isidor. lib. IX. Origin. Capp. II. &
 IV. Ita nomen ex locis sumserunt, quia crebra per limites habitacula constituta,
 Burgos vulgo vocant. Inde Burgundiones, q. d. **Burghwooners** / inquit Grot. in
 Prolegom. ad Procop. pag. 25. ³⁰ a **Wandelen** Belg. i. e. ambulare, sedes mutare.
 Nam ex Scythia orti Hispanias Africamque usque pervagati sunt. Procop. ibid.*

Et

Et Pireneis arva propinqua jugis.
 Hac serie ductos veneratur Iberia Reges, ³²
 Crinitosque ³² colunt Francica sceptru Duces.
 Nomina quod dubitare vetant Regumque ³³ virumque,
 Quæque vagis fluviis indita, quæque locis.
 Agnosces Gothicæ totidem vestigia linguæ,
 Qua non ampla magis, fertiorque fuit.
 Quid quod & undifono procul innatet insula ³⁴ ponto,
 Cui glacies nomen, canaque bruma dedit,
 Credita quæ pridem terrarum est ultima Thule,
 Illa ubi tot sæclis inviolata manet.
 Armaque qua G O T T H V S toto circumtulit orbe,
 Victoris meminit quælibet ora sui.
 Hinc Runis, Druadumq; ³⁵ choris, hinc carmina ³⁶ Bardis,
 Queis modulabantur Martia gesta ducum. ³⁷
 Laudibus his ætas rudis atque annalibus ³⁷ usa est;
 His acuebatur vis generosa modis. ³⁷

³¹ Corona Gothica por Don Diego Saavedra. Grotius in Prolegom. & Onomastico ad Procop. ³² Vide supra ad num. 25 ³³ Pharamond, i. e. Waermond / unde Warmond / ut vulgo putatur. Sed, cum in Chron. M. s. Voss. inveniam scriptum semper Faramund, potius derivem a F A R A N, proficisci, & M und / tutor, patronus, q. d. Dux & assertor itineris, quod Franci tum aggressi erant. Chlodio, i. e. popularis, a Leobe, Flandr. Liederijsck / Holl. Dietrijck. Inde & Chlodouechus, ut in eod M. s. scribitur; q. d. custos populi; nisi cum Heroe nostro malimus L y d w i g h / pro Clarus bello: & ita reliqua fere Francica & Hispanica primorum Regum nomina merè Gothica. ³⁴ Ysland. ³⁵ Druadum disciplina in Britannia reperta, atque inde in Galliam translata existimatur, teste Cæsare lib. v i. Dpý sane magum interpretatur Glossar. A-S. дръ-срæрт, magia. Et sic Plinius lib. xvi. Cap. xlii. Druidas Magos Gallis adpellari tradens. ³⁶ Hesychius, Βαδδι, ἀοιδὸς ποιῶν Γαλάταις, ut recte leg. Noster hic in ΒΡ Α Ι Δ. Hinc puto Barditum dictum. ³⁷ Tacitus de mor. Germanorum Cap. II. Celebrant carminibus antiquis (quod unum apud illos memoriæ & annualium genus est) Tuistonem deum, &c. Tum Cap. III. Sunt illis hæc carmina,

Talibus attonitus, Peligne, haud falsa canebas,
 Nomina vel solis esse tremenda sonis.
 Hoc tibi jure damus, tenerorum lusor Amorum,³⁸
 Debueras alias exul adisse plagas;³⁹
 Nescit amare Getes, nisi bella, arcusque, facesque:
 Hinc tibi trux visus, terribilisque fuit.⁴⁰
 Nunc tua Roma mihi trabeati regna Quirini
 Jactet, & ante suas rustica bella casas.
 Dardanios & avos, & Troas, & Ilion ingens,
 Atque Anchisiaden, Arma, virumque canat.⁴¹
 Fabula, præ gestis, mera sunt nugæque, GOTHORVM,
 Tota nisi, ut forsân, fabula Troja fuit.
 Palladium servet Capitoli immobile saxum,⁴²
 Quæque Penatigero signa relicta duci,⁴³
 Auspicioque Numæ delapsa ancilia cælo,⁴⁴
 Iliacosque focos, Egeriæque sacrum.⁴⁵
 Quæque Sibyllarum lustranda volumina nulli,⁴⁶
 Quam cum portentis anxia Roma foret.
 Majus in hoc uno latere Volumine pignus,
 SVEDIA, de spoliis tot superesse tibi.

quorum relatu, quem Barditum vocant, accendunt animos. *Idem Gotbis tribuit Fernandes Cap. XI. Idem Carolo M. Eginbartus in vita ejus.* ³⁸ *Sic se in Epitaphio suo vocat Trist. lib. III. Eleg. III. ad fin.* ³⁹ *Hostibus in mediis interq; pericula verfor, ex Ponto lib. I. El. II. v. 15. Vivimus assidujs, expertes pacis, in armis, Dura pharetrato bella movente Geta. Sic lego lib. eod. Eleg. IX. init.* ⁴⁰ *Truxque Getes armis; & Nulla Getis toto gens est truculentior orbe; in Epistolis ex Ponto lib. I. El. VIII, 12. & IX, 15. alterum lib. II. El. VII. 2. & 30.* ⁴¹ *Initium Aeneidos Fureconsultis tritissimum, juxta L. LXV. de Verb. Oblig.* ⁴² *Hemistichium Maronis IX. Aeneid. ubi de Euryalo.* ⁴³ *Lib. III. Fastor. & Metam. XI. Scil. Aneas.* ⁴⁴ *Ovid. ibid. v. 377. & seq.* ⁴⁵ *Livius lib. I. Cap. XIV.* ⁴⁶ *Dionys. Halicarn. lib. IV. Livius lib. III. & IV. & passim. Onuphrius de Sibyllis.*

Judice me , certans hoc pignore , SVEDIA , vinctus
 Quidquid Eleusis habet , castaque Vesta sacri .
 Hæc dubiis meliora oracula consule somnis ,
 Delphica quosque tripus , Virgoque stertit anus .⁴⁷
 SVEDIA , si tantis gaudes Heroibus orta ,
 Læta nec heroos noscere sperne fonos .
 Nec Tibi , SVEDORVM Decus , haud placitura putamus ,
 Cum sacra SCANZIGENIS tradita prima leges .
 Nec fore , MAGNE , reor nomen tibi vile GOTHORVM ,
 Qui DALIAM Judex WISIGOTHOSQUE regis :
 Neu quod tot bello partis , tot pace trophæis ,
 Hæc quoque nectamus laurea ferta , tuis .
 Fallor ? an & pridem tumulos lustrare loquaces ⁴⁸
 Te juvet , & nixo scandere saxa gradu ;
 Inclytaque acta ducum testantes visere colles ,
 Ardua virtutis semper amantis opus ?
 JUNIVS his chartis sensus Tibi pandet opertos ,
 Arcanas fatagens enucleare notas .
 Hæc obiter . Potior fuit illi cura , GOTHORVM ,
 Ductaque per focias , lingua vetusta , decem .⁴⁹
 Utque suo juvet ore patres audire loquentes ,
 Hic Tibi , quod potuit tradere nemo , potest .
 Tentavere quidem magno conamine multi ,
 Nec tamen indocti , nec sine laude , viri .⁵⁰

⁴⁷ Sibylla Cumæa *Aeneid.* v. i. init. Virgo Cumæa , amosa facta *Metamor.* xiv. Fab. iv. ⁴⁸ *Inscriptiones Runicas* a Cl. Wormio editas . ⁴⁹ *Invenies in hoc Glossario* , præter Gothicam , Cimbricam , Cambro-Britannicam , Anglo-Saxonicam , Theotiscas varias , veterem Friscam , Islandicam , Danicam , Germanicam , Belgicam , Anglicam , inter se collatas affinesq; linguas , ut cum Græca Hebraicam omittam . ⁵⁰ *Geleminus* , *Rhenanus* , *Freberus* , *Adr. Junius* , &c. & o. d. Grotius . Verum

Verum illos ratio, successus & ipse, fefellit:
Soli JUNIADÆ palma relicta fuit.
Quod Pharos Ægypto, Tyriis Cynosura carinis,
Parrhasiæque faces, navita Suede, tuis,
(Audiat ipse licet, dedit hæc qui sidera mundo)
Hoc, hoc, MAGNE, Gothiis JUNIVS unus, erat.
JUNIVS è Francis, ut Tu quoque, finibus ortus,
Qui nec ab ingenuis degeneravit avis.
Si VOSSI memor est, & honorat SVEDIA nomen,
(Lucidius docto non micat orbe jubar.)
Tantus hic & tanti nec Avunculus esse Nepotis
Ignotus vestris, neve latere, potest.
Ille Palatinis pluteis quæ promserat ante,
Hic Tibi nunc cultu splendidiore refert.
Quique suo merito CODEX ARGENTEVUS audit,
AVREVS ad dominas nunc redit ille manus.
Magna decent magnos si munera, nil Tibi majus,
MAGNE, nihil vel Te dignius orbis haber.

Ita censet, vorvetque cum Autoris tum suo nomine

EXCELLENTIÆ TVÆ

devotissimus

JANVS VLITIVS J. C.
Civitatis Ditionisque Bredanæ Syndicus
& Archigrammateus.

LECTORI BENEVOLO
FRANCISCUS JUNIUS F. F.

S. P.



Um jam olim, Observationes meas in Willeramum editurus, publicè profiteri non dubitaverim profus mihi valdè placere Scriptores usitatâ Patribus nostris linguâ nobiscum agentes; ac tum quoque monuerim, per fore Philoteutonibus accommodatam eorum operam, qui superioris inferiorisq; Germaniæ linguam Teutonicam, sicuti & Anglicam in plerisque Teutonizantem, cum antiquissimis Avorum monumentis fidei studio contendunt: non potui non cogitata resumere & destinata magno nisu profèqui, simul ad manus meas perlatus est Argenteus codex, celeberrimum Sueo-Gothorum monumentum; ac magis etiamnum, ex quo MAGNUS florentissimi regni Cancellarius (divinâ dubio procul Providentiâ hanc summo Heroi mentem voluntatèmq; inspirante) præclari Codicis editionem cœpit urgere, atque ultrò viam ad exequenda destinata pandere. De augustâ interim specie ac majestate libri plurimis retrò sæculis noti ac vetustate miserè vexati, de meâ itidem operâ in confectandis comprehendendisque; tenuibus fugientium literarum apicibus concinnandoque; glossario Gothico, licet multa nimiaq; ferè dixerit optimus ac mihi amicissimus Do^{us} Janus Vlitius, omnino tamen iis addendum videtur illud Josephi Scaligeri epigrammatium, quo graphicè depingit plenissimam stomachi operam Lexica glossariâq; conficientium & eandem incudem diem noctemq; tundentium:

*Si quem dura manet sententia Judicis, olim
Damnatum ærumnis supplicisq; caput:
Hunc neque fabrili lassent ergastula massâ,
Nec rigidas vexent fossa metalla manus.
LEXICA contexat. Nam cætera quid moror? omnes
Pœnarum facies hic labor unus habet.*

Humanæ certè cogitationes nequeunt satis abundèq; concipere, quantam curam diligentiamq; postulet hoc negotium; ac nemo rectiùs narraverit quot quantæq; morosissimarum anxietatum difficultates circumstent Onomasticum aliquod molientem, quàm qui animum suum ad hoc scribendi genus appulit, quiq; operi

om-

omnibus fructuoso ipse manum quandoque admovit. Fatebitur is imprimis arduum esse linguas cum situ & squallore luctantes ex obscuris, attritis, ac semilaceris etiam membranis restituere; immensam priscarum vocum congeriem in operis totius apparatus conquirere, excerpere, in unum comportare, digerere; primam earum significationem virisimili conjecturâ indagare, genuinam orthographiam eruere, probabilem denique originationem ex hac priscæ acceptionis scripturâ; ratione expiscari. Expertus quoque testabitur quàm ægrè nosmet ipsos ex hujus operæ difficultatibus evolvamur, cum post primum delectum opus retractaturi mendosa confusâ; reteximus, supervacua rescindimus; plurimis passim occurrentibus, quæ non tam circumcidenda sunt atque amputanda, quàm extrahenda & penitus tollenda. Verè denique memorabit quantum ubique scribendi rescribendiq; fastidium exorbere cogamur, quotiescunque singulas cœptæ operæ partes exornare, dedolare, limare, perpolire, aggredimur. Sed redeo ad ea quæ conjunctiora sunt operi quod nunc tibi, mi Lector, exhibeo; ne videar qualemcunque industriam, importunus venditor, exaggeratâ verborum volubilitate auribus tuis inculcare, si exhaustos labores pluribus exequar. ARGENTEURUM CODICEM, inclytum veteris linguæ Gothicæ monumentum, propè jam decursu ærumnosæ hujus vitæ spatio illustraturus, nihil æquè judicavi ex usu totius rei, quàm ut Gothicum aliquod glossarium, ordine alphabetico digestum, deproperarem. Vita nimirum jam præcipitans, me quoque hæc præcipitem penè coëgit evolvere. Ausûsq; sum velociter formatas elaboratâsq; glossas, omissâ ulteriore consultatione, actutum emittere: sperans me gratiam veniâmq; errorum facillè impetraturum ab æquo judice, & qui non miratur hominem natum in errore versari. Glossarii nomen indidi hisce nostris commentationibus, propterea quòd non ubique Rectos casus Nominum (ut in Exegeticis fieri affollet) nec Verborum modum Infinitum semper adscripserim, sed plurimas voces in ordinem Alphabeticum retulerim, prout offeruntur in ipso contextu Gothico: quod tamen maximè locum habuit in Verbis & Nominibus semel tantum aut rarissimè occurrentibus; neque enim semper expeditum erat ex residuis Argentei codicis fragmentis certam ubique Gothicarum declinationum conjugationumq; analogiam, & cui tutò insisteremus, efformare. Plerisque interim locis, ex Argenteo codice adductis, adjecimus interpretationem Vulgatæ versionis Latinæ.

In allegandis quoque Argentei codicis locis oppidò quàm sumus copiosi, ut ex multâ citationum varietate Lector plenius deprehendat antiquam principis linguæ orthographiam in Verborum Nominumq; inflexionibus, atque eadem quoque operâ qualemcunque syntaxeos Gothicæ rationem observet. In enarrandis adhæc explicandisq; vocabulis Gothicis, ad quasdam cognatarum linguarum amoenitates quandoque deflecto, veluti hac ratione occursumus tædio quod obfaturare solet Lectorem nimiam Grammaticarum observationum copiâ fatigatum.

Im-

Immo & in etymologiarum indagatone persæpè amplector originationem, minus quidem probatam, sed morale quid ad communis vitæ usum comprehendentem: *Omnibus rebus, omnibusq; sermonibus*, inquit Seneca nat. quæst. II, 59. *aliquid salutare miscendum est*. Atque aded quoque ex hujus præcepti sententiâ apprimè hoc in loco salutare videtur, gravissima Principis oratoris verba opponere iis, qui ludibrio habent etymologias qualemcunque rudi Patrum nostrorum sæculo Sapientiam tribuentes: *O vitæ Philosophia dux, ô Virtutis indagatrix expultrixq; Vitiatorum, quid non modò nos, sed omnis vita hominum sinè te esse potuisset? Tu urbes peperisti. Tu dissipatos homines in societatem vitæ convocasti. Tu eos inter se, primò domiciliis, deinde conjugis, tum LITERARUM ET VOCUM COMMUNIONE junxisti. Tu inventrix Legum. Tu magistra Morum & Disciplinæ fuisti. Ad Te confugimus; à Te opem petimus; Tibi nos, ut antea magnâ ex parte, sic nunc penitus totòsq; tradimus. Est autem unus dies benè & ex præceptis tuis actus, peccanti immortalitati anteponendus. Cujus igitur potiùs opibus utamur, quàm tuis? quæ & Vita tranquillitatem largita nobis es, & terrorem Mortis sustulisti. At Philosophia quidem, tantùm abest ut perinde, ac de Hominum vitâ merita est, laudetur; ut à multis etiam vituperetur. Vituperare quisquam vitæ Parentem & hoc paricidio se inquinare audeat? & tam impiè ingratus esse, ut eam accuset, quam vereri deberet, etiamsi minùs percipere potuisset? Sed, ut opinor, hic error, & hæc indoctorum animis offusa caligo est, quod tam longè retrò respicere non possunt; nec eos, a QUIBUS VITA HOMINUM INSTRUTA PRIMO SIT, fuisse Philosophos arbitrantur. Hæc Cicero circa initium libri Quinti Tusculanarum quæstionum. Licet verò plurimas originationes videar ad fontes Græcos retulisse, non tamen hoc ita velim accipi, quasi potissimam linguæ suæ partem Patres nostri hauserint à Græcis; cùm veritati magis videatur consentaneum veterem Græcam Scythicamq; nec non ipsam quoque Gothicam ex veterem Scythicâ proveniente, à communi aliquâ origine promanasse, multiq; aded viri longè doctissimi illam potiùs ex hac, quàm hanc ex illâ desumptam censeant. Cæterùm his omissis, quæ benè longam, satis litigiosam, atque à proposito nostro alienissimam habent disputationem, reliquum est ut in gratiam studiosi Lectoris recenseam varia, quæ in hoc opere citantur, monumenta Anglofaxonica, Francica, Cimbrica, &c.*

ANGLOSAXONICA.

Ælfricus de Veteri ac Novo testamento, editus Londinii, Anno 1623, curâ & studio Guiljelmi Lislæi, qui & Anglicè transtulit. Ælfrici quoque Canones, Grammatica, Glossarium persæpè in hisce nostris Commentationibus advocantur ad partes; nos de singulis agemus suo loco in *Canones*, in *gl* sive *Glossarium*, & in *gr*, quo compendiosè *Grammaticam* denotamus.

Æquinoctium vernale, five de Primo die sæculi. Descripsi ex Ms Cottoniano; ipsum verò opusculum dividitur in Capita.

Albini vel Alcuini responsa ad interrogationes Sigewulphi presbyteri. Descripsi ex antiquo Hattonianæ bibliothecæ codice Ms. Latinum horum Responsorum exemplar habes Micropresbyterici paginâ 447.

Alvredus, Anglosaxonum rex inclytus, qui non minorem apud posteros ex reverentiâ Studiis exhibitâ quàm ex Regni administratione consecutus est famam, transtulit Bedæ historiam gentis Anglorum, Pastoralia magni Gregorii, Boëthium de Consolatione, Orosium, Soliloquia Augustini. Nos horum singula suo loco recenserebimus.

Apulejus de Herbis, Anglosaxonice. Videor mihi alicubi hoc Medicinale opusculum sub hoc nomine allegasse; alibi semper dicitur Herbarius. quod vide.

Archajonomia, i. e. Antiquissimæ leges regum Anglosaxonorum, prout olim ab iis latæ vulgatæq; sunt sermone tunc temporis vernaculo. Vide quæ nos infra dicimus in LL.

Augustini Soliloquia. Vide Soliloquia Augustini.

Basilii magni Regula monachica, versa Anglosaxonice. Opus imperfectum. Dividitur in Capita. Descripsi ex perantiquis Hattonianæ bibliothecæ membranæ. Latinum hujus Regulæ exemplar habes in Goldasti vet. scriptoribus Paræneticis, paginâ 181.

Bedæ Historia ecclesiastica gentis Anglorum, unâ cum Alvredi regis Anglosaxonice paraphrasi, edita est studio atque operâ Abrahami Wheloci. Cantabrigiæ, Anno 1643.

Boëthium de Consolatione Philosophiæ rex Alvredus transtulit paraphrasticè. Descripsi ex Bodlejanæ bibliothecæ codice manuscripto, ac postea contuli cum altero melioris notæ codice Cottoniano. Anglosaxonica paraphrasis non sequitur Latinum exemplar in libros & metra prosa; distinctum, sed totum opus in Capita & Capitum sectiones dividitur.

Canones Ælfrici ad Wulphinum episcopum. Inseruit eos Archaionomiæ suæ Anglosaxonicolatinæ Abr. Whelocus, paginâ 127.

Colloquium monachicum Anglosaxonice interlineatum. Depromptum ex Cottonianâ bibliothecâ.

Cottonianæ glossæ, vel Cottonianus euangeliorum codex interlineatus. Vide quæ dicimus in *Euangelicum codicem*.

Dialogi Gregorii magni jussu regis Alvredi translati sunt Anglosaxonice à Warfrido vel Wærefritho episcopo Wigornienfi. Horum dialogorum fragmenta quædam transcripsi ex mutilo quodam codice Hattoniano. Integram interim horum Dialogorum versionem puto in Cottonianâ bibliothecâ nec non alibi quoque extare.

Euangelicum codicem Anglosaxonicum Londinii olim excusum Anno M. D. LXXI.

nunc

nunc recudi curavit Tho: Mareschallus. Sunt & alii duo perantiqui codices Euangelici glossis interlinearibus illustrati, Cottonianus & Rushworthianus; quibus nos Cottonianarum Rushworthianarumq; glossarum nomen indimus, quotiescunque hujus illiusve Evangelistæ verba penitiùs excutienda putamus. Quemadmodum autem Cottonianarum glossarum appellatio manifestè satis præ se fert nobilem, quam adornant & in quâ asservantur, bibliothecam; ita Rushworthiano codici nomen indit possessor J. Rushworth, degens in illo Jurisconsultorum collegio quod vulgò Lincolnienfè hospitium vocant. De tribus hisce codicibus Euangelicis multa lectu dignissima habent eruditæ ejusdem Mareschalli observationes in Euangelia Anglofaxonica.

Fastorum Anglofaxonorum fragmentum; sæpiùs Martyrologium dixi; aliquando quoque (ac rectiùs fortassè) Menologium. Vide quæ dicimus in *Menologium*.
gl Ælfrici, est Glossarium in Cottonianâ Ælfrici grammaticâ manuscriptâ ipsi Grammaticæ sic adnexū, ut cuiuis liquere possit ipsum Ælfricum has glossas Grammaticæ suæ addidisse: & quemadmodum has glossas ex ipso Cottonianæ grammaticæ codice ms deprompsi, ita paginas apographi nostri, aliquid ex iis citaturus, ubiq; servavi.

gl R, est aliud copiosius ejusdem Ælfrici glossarium; quod ego tamen à prædicto Ælfrici glossario distinguendum putavi, additâ R literâ, veluti descriptum ex membranis Rubenianis. Ex hisce quoque glossis aliquid citaturus, observo paginas nostri apographi; quod etiam fecit Guilj. Somnerus, qui hoc ipsum Glossarium unâ cum Ælfrici grammaticâ Latinofaxonica Lexico suo Latinofaxonico subjunxit.

gr Ælfrici, mihi est Latinofaxonica illa Ælfrici grammatica, quam Guilj. Somnerus (ut jam nunc dixi) unâ cum Lexico suo Saxonicolatino & glossario R primus edidit Cantabrigiæ, Anno 1659.

Herbarius propriè dicitur Botanicus liber, i. e. Liber tradens quæcunque pertinent ad herbas. Hattonianâ itaque bibliothecâ suppeditante mihi antiquissimum codicem membranaceum, qui inscribebatur quidem *Liber medicinalis*, sed veluti ex professo tradebat nomina, virtutes, proprietatésq; herbarum, putavi peculiariore appellatione *Herbarii* nomen ei competere; ac magis etiam, posteaquam comperi opus hoc Anglofaxonicum quàm proximè exprimere Apulejum de Herbis, aliquoties à variis editum; propiùs tamen accedere ad insignem illum ac stupendæ antiquitatis codicem Apulejanum, quem habet instructissima propinqui mei Isaaci Vossii bibliotheca. Distinguitur hic liber in Capita & sectiones.

Hexaëmeron S. Basilii Anglofaxonice translatus descriptumq; ex antiquissimo Hattonianæ bibliothecæ codice, distinguitur in Capita.

Hymnarium interlineatum, i. e. Hymni & Cantica veteris ecclesiæ cum interlineari translatione Anglofaxonica. Descripsi ex bibliothecæ Cottonianæ gemino Codice manuscripto.

L. L. Inæ regis, Alvredi, Edoardi, Ethelstani, Edmundi, Edgari, Ethelredi, Canuti, &c. nobis sunt Leges regis Inæ, Alvredi, &c. Archajonomiam nempe, i. e.

per antiquas Anglosaxonorum regum leges à se translatas vulgavit olim Guilj. Lambardus; nobis tamen magis arridet antiqua versio quam habet Joh. Bromton: neque ipsi tantum sequimur illam, sed auctores quoque sumus omnibus genuina venerandæ antiquitatis monumenta diligentibus, veterem potius horrentis incultiq; sæculi versionem amplecti, quàm novitiis atque in speciem cultioribus temerè adhærere.

Lupi sermo ad Anglos, quando Dani maximè persecuti sunt eos; quod fuit anno Millelmo decimo quarto ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi. Descripsi hunc sermonem ex tribus mss inter se collatis; uno Cottoniano, altero Hattoniano, tertio Benedictino. Incidi quoque in quatuor alios ejusdem Lupi sermones, non in hoc tantum comparatos ut miseriam Danicæ depopulationis faciem auditoribus proponerent, sed ut simplicioribus prima Christianæ religionis dogmata inculcarent, & perditè malos (quod vulgare est omnium ferè Homiliarum thema) ad emendationem vitæ studiumq; virtutis traducerent. Omnes interim sermones Lupi in plures dividuntur sectiones.

Martyrologium aliquando dixi illud Menologii fragmentum, quod alibi quoque Fastos Anglosaxonicos nuncupavi. Vide quæ mox dicimus in *Menologium*.

Medicina ex quadrupedibus distinguitur in Capita & sectiones. Descripsi hoc opusculum ex eodem Hattonianæ bibliothecæ codice ms, ex quo exscriptus est iste Liber medicinalis quem propriè magis Herbarium dici posse judicamus.

Menologium propriè vocant Computū quo Sancti & Martyres referuntur ad certos cujusque mensis dies. Ex talis Menologii fragmento duplici, uno Cottoniano, altero Benedictino, excerpti non nulla quæ mihi maximè tunc temporis arridebant. Aliquando quidem in hoc Gothicarum glossarum opere Fastos Anglosaxonicos dixi, alibi verò Martyrologiū vocavi, sed commodiorem veriorémq; puto Menologii appellationem.

Nathanis Judæi legatio fabulosa, divisa in capita, & descripta ex antiquis publicæ Cantabrigiensis bibliothecæ membranis.

Nicodemi pseudo-euangelium, distinctum in capita, & descriptum ex publicæ Cantabrigiensis bibliothecæ codice manuscripto.

Orosium Anglosaxonice transtulit rex Alvedus. Hæc tamen versio, quam ex ms Cottoniano descripsi, Librorum capitumq; distinctionem habet multum diversam ab eâ quàm Orosii editio Latina sequitur.

Pastorale opus Gregorii magni, paraphrastice translatum à rege Alvedo, descripsi ex mutilo codice ms bibliothecæ Cottonianæ; contuli cum optimæ notæ codice Hattoniano, ac fœdas Cottoniani codicis lacunas ex eo supplevi. Hæc paraphrasis Anglosaxonica distinguitur in Capita & Capitum sectiones.

Peccatorum medicinam, in xv i capita distinctam, descripsi ex Cottonianæ bibliothecæ codice ms.

Proverbiorum Salomonis glossas interlineares descripsi ex ms bibliothecæ Cottonianæ, servato Capitum ordine.

Psalterium Anglofaxonice interlineatum edidit Joh. Spelmannus, Henrici filius. Londini, 1640. Subinde quoque allego & alterum Psalmodiarum Anglofaxonice interlineatorum codicem manuscriptum, notæ melioris, quem penes me nunc habeo ex bibliothecâ propinqui mei Isaaci Vossii.

Regula Benedicti paraphrasticè translata. Libellus est quantivis pretii, descriptus ex vetustissimo Cottonianæ bibliothecæ ms. Aliquando etiam cito Regulam Benedicti Anglofaxonice interlineatam, atque ex ejusdem bibliothecæ codice ms desumptam.

Scintillarius vel Liber scintillarum in Titulos digestus & Anglofaxonice interlineatus. Excerpti paucula quædam tantâ cum curâ glossata, ut non putem uspiam reperiri aliam aliquam interlineationem pari studio judiciôq; elaboratam.

Soliloquia Augustini, sive Flores ex D. Augustini Soliloquiorum libro selecti à rege Alvredo. Depromptum est opusculum hoc ex bibliothecâ Cottonianâ, distinguiturq; in Capita.

Somniorum diversitas, cum interpretamento Somniorum plus minus trecentorum. Descripti ex Cottonianæ bibliothecæ codice manuscripto.

FRANCICA.

Annonis archiepiscopi Colonensis vita rhythmicè ante quingentos plus minus annos conscripta. Martinus Opitius primus eam vulgavit, Dantisci, 1639.

Chartarum & instrumentorum veterum Alamannicorum Centuria, quam edidit Melchior Goldastus Alamannicarum antiquitatum Tomo II, parte 1.

Glossaria aliquot Francica (quorum pars major hætenus inedita) in unum veluti corpus congerentes ac Notis illustrantes, singulis eorum Nomina indidimus è tredecim primis Alphabeti elementis desumpta; quo promptius expeditiûsq; inter se discerni atque in Teutonicis nostris Commentationibus possent allegari. Et quoniam in toto Gothici glossarii opere passim occurrit jam nunc memorata Francicorû glossariorum denominatio citatiôq; breviter quoque hoc in loco totius operis Specimen Lectori exhibendum putavi. gl A nunc primùm ex bibliothecâ propinqui mei Vossii prodit. gl B similiter ex eadem bibliothecâ in lucem protrahitur. gl C cum Appendice ejusdem bibliothecæ exigua pars est. gl D cum Appendice inde quoque provenit. gl E itidem descripsimus ex membranâ ejusdem Vossii. gl F ex eadem penu librariâ deprompsimus. gl G est Ruodeperti magistri S. Galli epistola VII. Edidit eam Goldastus Alamannicarum antiquitatum Tomo II, parte 1. paginâ 88. gl H complectitur Hrabani Mauri, abbatis Fuldenfis, glossas Latinobarbaricas de Partibus humani corporis. Edidit eas Goldastus Alamannicarum antiquitatum Tomo II, parte 1. paginâ 9. gl J exponit Juristarum terminos metricè: invenitûr; in Gemmâ gemmarum Suollis editâ per Petrum Os de Bredâ. gl K exhibet nobis Keronis monachi glossas à Goldasto editas Alamannicarum antiquitatum Tomo II, parte 1. paginâ 94. gl L continet glossas ex perantiquâ psalmodiarum versione Theotifcâ

tificâ collectas à Justo Lipsio. gl M tradit Theotiscam herbarum nomenclaturam, m s Macro antiquâ manu ad oram adscriptam. Ex bibliothecâ Vossianâ. gl N recenset Francica nomina quæ Mensibus ac Ventis imposuit Imp. Carolus magnus. Ex Eginharto de vitâ & gestis magni Caroli. Harum omnium Glossarum editionem, gratiâ divina commodam præbente occasionem, quàm maturrimè accelerabimus.

Hymni aliquot Francicè interlineati. Hos x x v i antiquæ ecclesiæ Alamanicæ hymnos descripsimus ex membranis Vossianis.

Otfridi evangelica historia octingentis ab hinc annis Theotiscè conscripta, Basileæ. 1571.

Rhythmus de S. Annone. Vide Annonis vita.

Tatiani harmonia evangelica Latino-Francica cum nostris ad eam Annotatis, Deo vitam virèsq; largiente, propediem prælo subjicietur.

Tyrolis regis Scotorum Parænesis ad filium. Goldastus retulit inter Paræneticos veteres.

Willeramii abbatis Francicam paraphrasin in Canticum canticorum edidit Raphaelengius, Anno 1598. Sæpè quoque remittimus Lectorem ad nostras in Willeramum Observationes, editas Amstelodami, Anno 1655.

Winsbekii Parænesis ad filium, & Winsbekiæ ad filiam, referuntur à Goldasto inter Paræneticos veteres.

C I M B R I C A.

Cimbricarum antiquitatum nihil quicquam vidi, præter ea quæ publici juris fecit Olaus Wormius. Runicum lexicon. Fastos Danicos. Monumenta Danica. Duplicem regum Danicorum seriem. Runicam literaturam, & in eâ Epinicium Egilli skallagrimi, & Epicidium regis Regneri Lodbrog. Quod verò ad alias Septentrionis dialectos attinet, paucissima & valde tenuia earum monumenta pervenerunt ad manus meas; ex quibus tamen conjecturam facio, vetus Borealium idioma claram in plerisque facem præluere Anglosaxonica Alamanicâq; studia tractantibus; atque aded ipsos quoque Septentrionales vice versâ plurimum lucis ex veteribus Anglosaxonum Alamannarúmque monumentis posse mutuari. Exsurgant modò Septentrionis alumni Teutonéq; qui mutuas in excolendâ linguâ nobili conferant operas, laborémq; minimè degenerem pari jugo suscipere non exhorrescant.

Ἐξεργασθε τὴν φιλίαν ἡμῶν.

ALPHA